

ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๕๒๒

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ทบทวนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอรับการคัดเลือก
และจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

อ้างถึง หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๒๔๑๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ขอให้จังหวัด
แจ้งให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) ทราบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณสมบัติ
และลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอรับการคัดเลือกและจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามระเบียบ
คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดิน
ให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของ
เกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๔ (ระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔) โดยในข้อ ๑.๓.๒ ของหนังสือดังกล่าวได้กำหนดให้
ส.ป.ก.จังหวัด ตรวจสอบข้อมูลการถือครองที่ดินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดโดยมีหนังสือนำส่งรายชื่อ
ผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้ยื่นไปยังหน่วยงานดังกล่าว เนื่องจากในขณะนั้นการประสาน
หรือเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของ ส.ป.ก. เข้ากับระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องยังไม่แล้วเสร็จ
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ส.ป.ก. ขอเรียนว่า เนื่องจากระเบียบคัดเลือกฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๒ วรรคสาม ได้กำหนด
หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอ โดยให้พิจารณา
จากพยานหลักฐานในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของ ส.ป.ก. และระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐอื่น
ที่เกี่ยวข้องประกอบกับพยานหลักฐานที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ประกอบกับในปัจจุบัน ส.ป.ก.
ได้จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอสำหรับ
ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ใช้ในการปฏิบัติงานผ่านระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ
(Linkage Center) และระบบจัดที่ดินออนไลน์ (ALRO Land Online) ซึ่งมีการเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมที่ดิน
กรมส่งเสริมการเกษตร กรมสรรพากร กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการปกครอง ผ่านระบบ
Linkage Center เสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น เพื่อให้ ส.ป.ก.จังหวัด สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาติดต่อ
ขอรับบริการในด้านต่าง ๆ ทั้งที่สำนักงานและการขอรับบริการผ่านช่องทางออนไลน์ตามพระราชบัญญัติ
การปฏิรูปราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นการลดขั้นตอน ระยะเวลา
และงบประมาณของทางราชการ ส.ป.ก. จึงขอทบทวนแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณสมบัติ
และลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอรับการคัดเลือกและจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยให้ยกเลิก
หนังสือที่อ้างถึง และให้ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นคำขอ
ตามแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถือครองที่ดินของผู้ยื่นคำขอและ
บุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้ยื่น และการพิจารณาขนาดที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ ตามข้อ ๙ (๖)
แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้พิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อ ๑๒ วรรคสาม แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔
ประกอบกับมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๔/๒๕๓๘ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๘
เรื่องที่ ๔.๒ ดังนี้

๑.๑ การตรวจสอบประเภทของที่ดินที่มีการถือครอง ให้พิจารณาจากจำนวนที่ดินที่ถือครองทั้งหมดทั้งที่อยู่ในเขตและนอกเขตปฏิรูปที่ดินที่ผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้นั้นมีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ดินที่ได้รับการจัดตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และกฎหมายอื่น ๆ

๑.๒ การพิจารณาขนาดที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดที่จะกำหนด โดยใช้ขนาดที่ดินตามมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมครั้งที่ ๒/๒๕๓๘ เรื่องที่ ๓.๑ เป็นแนวทางประกอบการพิจารณา โดยพิจารณาจากจำนวนที่ดินตามประเภทของที่ดินที่มีการถือครองในข้อ ๑.๑ ซึ่งเมื่อรวมกับที่ดินที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินแล้ว ต้องไม่เกิน ๕๐ ไร่ สำหรับการประกอบเกษตรกรรมทั่วไป หรือ ๑๐๐ ไร่ สำหรับเกษตรกรรมประเภทสัตว์ใหญ่ ยกเว้นในกรณีที่ดินคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนดไว้ต่ำกว่าโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑.๓ วิธีการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ ให้พิจารณาจากพยานหลักฐานในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศประกอบกับพยานหลักฐานที่เห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

๑.๓.๑ ตรวจสอบข้อมูลการถือครองที่ดินจากระบบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐ (Linkage Center) และระบบจัดที่ดินออนไลน์ (ALRO Land Online) รวมถึงระบบฐานข้อมูลสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (หากมี)

๑.๓.๒ ตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบสวนสิทธิและพยานหลักฐานอื่นที่ผู้ยื่นคำขอได้ให้การไว้และลงลายมือชื่อยืนยันข้อเท็จจริงต่อเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนการสอบสวนสิทธิ โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ให้ถ้อยคำดังกล่าวกระทำโดยสุจริต ตามนัยมาตรา ๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๑.๓.๓ ในกรณีที่ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศตามข้อ ๑.๓.๑ มีเหตุขัดข้องหรือมีเหตุจำเป็นอื่น และปฏิรูปที่ดินจังหวัดเห็นสมควรให้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น ๆ เพิ่มเติม ให้ดำเนินการตามวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างประกอบกัน ดังนี้

๑.๓.๓.๑ มีหนังสือนำส่งรายชื่อผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้ยื่นไปยังหน่วยงานข้างต้นในฐานะกรรมการในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการอำเภอ หรือระหว่างหน่วยงานหากไม่ได้เป็นกรรมการหรืออนุกรรมการดังกล่าว เพื่อขอทราบข้อมูลการถือครองที่ดินในระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานซึ่งไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบข้อมูลการถือครองที่ดินดังกล่าวว่า บุคคลตามรายชื่อข้างต้นเป็นผู้ถือครองที่ดินในจังหวัดนั้นและจังหวัดอื่นใดหรือไม่ เพียงใด และให้กำหนดระยะเวลาขอทราบผลการตรวจสอบตามความเหมาะสมไว้ในหนังสือดังกล่าวด้วย

๑.๓.๓.๒ มีหนังสือนำส่งรายชื่อผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้ยื่นไปยังหน่วยงานข้างต้นเพื่อตรวจสอบข้อมูลการถือครองที่ดินและกำหนดระยะเวลาขอทราบผลการตรวจสอบตามแนวทางที่ระบุในข้อ ๑.๓.๓.๑ โดยขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดังกล่าวส่งข้อมูลหรือสำเนาเอกสารหรือหลักฐานผ่านช่องทางดิจิทัลมาเพื่อประกอบการพิจารณาตามข้อ ๙ (๖) ประกอบข้อ ๑๒ วรรคสาม และข้อ ๕๕ (๑) แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทำสำเนาดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและการให้บริการประชาชนในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๔ ผลการตรวจสอบ

๑.๔.๑ หากผลการตรวจสอบปรากฏหลักฐานว่า ผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้ยื่นเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ดินที่ได้รับการจัดตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งเมื่อรวมกับที่ดินที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินแล้ว เกินกว่า ๕๐ ไร่

/สำหรับ...

สำหรับการประกอบเกษตรกรรมทั่วไป หรือ ๑๐๐ ไร่ สำหรับเกษตรกรรมประเภทสัตว์ใหญ่ ผู้นั้นไม่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกและจัดที่ดินตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๔.๒ หากผลการตรวจสอบตามข้อ ๑.๓.๑ และ ๑.๓.๒ ไม่พบข้อมูลการถือครองที่ดินของผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือในกรณีที่มีการตรวจสอบตามข้อ ๑.๓.๓ แล้วไม่พบข้อมูลการถือครองที่ดินของบุคคลดังกล่าวหรือล่วงเลยระยะเวลาขอทราบผลการตรวจสอบแล้วแต่ยังไม่ได้รับหนังสือแจ้งข้อมูลจากหน่วยงานนั้น ให้ถือว่าได้มีการตรวจสอบแล้วแต่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานเกี่ยวกับการถือครองที่ดินของผู้ยื่นคำขอและบุคคลในครอบครัวเดียวกันของผู้นั้น

๑.๔.๓ ในกรณีที่เห็นว่า พยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบตามข้อ ๑.๓ ยังไม่เพียงพอแก่การพิจารณา เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบข้อมูลจากพยานบุคคลอื่นซึ่งอยู่ในท้องที่นั้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ยูใกล้เคียง หรือโดยวิธีการอื่นใดเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณาตามแนวทางในข้อ ๑.๔.๑ และ ๑.๔.๒ ก็ได้

๑.๔.๔ กรณีผลการตรวจสอบตามข้อ ๑.๓ และ ๑.๔.๓ (หากมี) ปรากฏพยานหลักฐานเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นสาระสำคัญขัดหรือแย้งกัน ให้สอบสวนข้อเท็จจริงดังกล่าวอีกครั้งก่อนวินิจฉัยนำพยานหลักฐานที่ตรวจสอบได้ทั้งหมดเพื่อประกอบการพิจารณาออกคำสั่งต่อไป

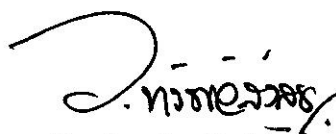
๑.๔.๕ หากมีการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่ผู้ยื่นคำขอแล้วและปรากฏผลการตรวจสอบในภายหลังว่า ผู้นั้นไม่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกและจัดที่ดินตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ เนื่องจากเป็นผู้มีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกันเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพอยู่ก่อนได้รับการคัดเลือกและจัดที่ดินแล้ว ให้ดำเนินการเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ผู้นั้นได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามคำขอดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีที่ผู้นั้นมีที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกันเพียงพอแก่การเลี้ยงชีพภายหลังจากที่ได้รับการคัดเลือกและจัดที่ดิน ให้ดำเนินการสั่งให้เกษตรกรคืนสิทธิตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือบอกเลิกสัญญาเช่าที่ดินหรือสัญญาเช่าซื้อที่ดิน แล้วแต่กรณี

๒. การตรวจสอบคุณสมบัติความเป็นเกษตรกรตามข้อ ๙ (๒) แห่งระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเภท “ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก” เนื่องจากเป็น “ผู้ยากจน” ซึ่งมีรายได้ไม่สูงกว่าอัตรารายได้ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด ให้พิจารณาจากอัตรารายได้ผู้ยากจนตามมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เรื่องที่ ๓.๖ ทั้งนี้ ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีอำนาจพิจารณาปรับอัตรารายได้ขั้นต่ำของผู้ยากจนดังกล่าวให้เป็นไปตามอัตรารายได้ของผู้ยากจน ตามที่คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.) กำหนดตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในการนี้ ส.ป.ก. จึงขอให้จังหวัดโปรดแจ้งให้ ส.ป.ก.จังหวัด ทราบแนวทางปฏิบัติงานข้างต้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิณะโรจน์ ทรัพย์ส่งสุข)

สำนักกฎหมาย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๒๙๐๔

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม